א) [לקמן ו. כח:], ב) לקמן נון יו כנו.], [סנהדרין]

ב) ובהן. ד) ולהמו שין.

ב) (בטן, יו) [נקמן יו.], כ) לקמן יח., ו) [לקמן יג:], נ) ס"ל אין זה, ה) [שמות

כבן, ט) ווכ״כ הערוך ערך

ככן, ש) [זכ כי שנתן עון כח], י) [גיטין ס.], ל) [ועי' תוס' שבת קטו. ד"ה ובידו ובתוס' מגילה כא: ד"ה

במגילה],

תורה אור השלם

1. אמר שמר אתא בקר

וְגַם לְיִלָה אָם תִּבְעְיוּון

ב. אַיך נֶחְפְּשׂוּ עַשְּׁו נִבְעוּ 2. אַיך נֶחְפְּשׁוּ עַשְּׁו נִבְעוּ

גליון הש"ם

ישעיהו כא יב

עובדיה א ו

בעיו שבו אתיו:

מצפניו:

בח א מיי פי"ג מהלי נוקי ממון הל' ב סמג משיו מת נווש"ט ח"ח מי תי סעי׳ א וסי׳ תיא סעי׳

ה שפ שים של של של בש ב מיי פ״א מהלי חובל ומזיק הלכה יא סמג עשין ע טוש"ע ח"מ

סי תכא סעי ג: ל ג ד מיי שם פ״ו הלי י מי שפד מעי ה: לא ה מיי׳ פרק י״ד מה׳

מקי ממון הלי טו סמג עשין סו סח טוש"ע ח"מ סי' חיח סעיף ה: לב ו ז ח מיי׳ שם פרק א הלכה י ופרה ב שם הלכה ב סמג שם טוש"ע ח"מ סי שפט סעיף וסי של סעיף ג: שפט סעיף יח

רבינו חננאל ודחינן נמי ואמרי׳ קאמ' רב פפא אתולדה קאמי רב פפא אומירוד דמבעה כו'. אלא אכיחו וניעו. פי' רוקו בליחה עבה או רכה, כדאמ׳ בעניין תלמיד שרק בפני . רבו ואמ׳ כח ורק קאמרי׳. אי כתר דניח זה הרוק. אי בונו דביו זה הדוק, ודאי הזורק רוק מפיו מפקיר אותו, בין לרב ובין לשמואל היינו בור. כ**י** קאמ׳ רב פפא אתולדה דאש, והן אבנו סכינו ומשאו שהניחז בראש הגג ונפלו ברוח מצויה והזיקו. וגפלו ברוח מצויה והזיקו. ואקשי׳ הני כי אש דמו מה אש כח אחר מעורב בה, והיא הרוח שמעבירה ומציתה. ולולי הרוח לא היתה האש הולכת ומזקת. הני נמי כח אחר מעורב בהן והוא הרוח כו'. ואוקימנא כי קאמ' רב נזק צרורות דהיל^{,'} גמירי לה כדתנו היתה מבעטת או שהיו צרורות מנתזות מתחת רגליה ושיברה את הכלים משלם חצי נזק. לשלם מן העליה. ולרבא דמיבעייא ליה, אמאי קרי ליה תולדה דרגל, לפוטרה ברשות הרבים. פיס׳ והמבעה. רב אמר המבעה זה אדם שנ׳ אם תבעיון בעיו. וקיימ׳ לן כרב דסוגיין דשַמעתין כותיה. ולא עוד אלא אמוראי קיימי כותיה . ואליבא דידיה שקלי וטרו. ושמואל אמ׳ לך מי כתי׳ בועה. שמואל אמ׳ זה השו. איר נחפשו עשו רב יוסף איכדין איתבליש עשו אתגלייז מטמורוהו. עשר אותליין מטבורוה.
ורב אמ' לך מי כת' נבעה.
מכדי קראי לא דייקי
לא כרב ולא כשמואל,
רב מאי טעמ' לא אמ'
כשמואל. אמ' תנא ליה במתני׳ וכלל קרנו ושנו ירגלו. ושמואל אמ׳ תנא שור והוא הקרן,

תנא מבעה והוא השן.

משורן למדגו. היינו קרן דשן ורגל פטורין ברה"ר ובאבנו וסכינו אי דלא אפקרינהו לשמואל דאמר. התם בהמניח את הכד (לקמן דף אין לחלק בין תמות למועדות דלא שייך לחלק אלא בבעלי חיים וא"ת היכי גמר משור מה לשור שכן ב"ח וכוונתו להזיק ומפרש רשב"ם דאתי מבור ושור ממה הלד ולקמן גבי הלד השוה

דהאמר אביי לאתויי אבנו וסכינו לא גרם אי לרב דאמר כולם משורו למדנו סיינו שור דלרב א"ש דבמה הלד אמי׳ כדפרשי׳ אבל קשה כיון דמבור נמי יליף לפטרו בהו כלים כבור ולהמז בהמניח (דף כח.) מחייב בהו כלים גבי נשבר כדו:

וממונך. לאו דוקא גבי בור דלאו ממונא הוא וכן

גבי אש °דפשיטא דאם הדליק גדישו של חבירו באש של אחר דחייב: תולדה ישן. הוה מני למפרך

דלקמן מוקי מתניתין בישן שדרכו להזיק וקרי ליה אב אלא דבלאו הכי פריך שפיר: והתבן אדם מועד לעולם. לא פריך דישן נמי הוי אב

כדדרש עלה בגמרא בפ׳ כילד (לקמן דף כו:) מפלע תחת פלע דהא לא מייתי הכא קרא אלא מייתי דהוי כיוצא בו: ביחר וגיעו. פירש הקונטרם מי האף וקשה לר"ת דבפ׳ דם הנדה (נדה דף נה: ושם) קתני כיחו וניעו ומי האף ונראה דכיחו הוא היולא מן הגרון בכח וניעו הוא היולא מן הפה על ידי נענועש:

לפוטרו ברה"ר. וה"ת המהי פשיטא ליה טפי מלשלם מן העלייה וי"ל כיון דמן הדין היה משלם נוק שלם ואתי הלכתה דלה משלם הלה חלי נוק אם כן אתי הלכתא להקל ולא להחמיר: אבואי קרי דה תודדה דרגל. אע"ג דדמי לרגל כיון שדינה חלוק היה לו לקרות לה שם בפני עלמה: בדמתרגם רב יוםף. נקט רב יוסף לפי שהיה בקי בתרגום שיש כמה ענייני תרגום ולא כדפירש בעלמא לפי שהיה סגי נהור ודברים שבכתב אי אתה רשאי לומר על פה ולכך היה אומר תרגום דמשום עת לעשות אמר התסי דשרי ואין לך

עת לעשות גדול מזה°ס: לא ראי הקרן שאין הנאה להזיקו. ופשיעה פשע שהיה לו לשמור שורו שבקל היה יכול לשומרו שאין דחוקה להזיק כיון שאין הנאה להזיקה אבל שן שיש הנאה להזיקה הוי כעין אונס שלא היה יכול לשומרה כל כך כיון שהשן דחוק לאכול להנאתו ולא ראי השן שאין כוונתו להזיק ואין יצרה מקפה ובקל יכול לשומרה כראי הקרן דכוונתו להזיק וילרה תקפה ואין יכול לשומרה כל כך יפה:

ואי דלא אפקרינהו אי לשמואל דאמר יכולם מבורו למדנו היינו בור ואי לרב דאמר כולם משורו למדנו היינו שור מאי שנא בור שכן תחלת עשייתו לנזק וממונך ושמירתו עליך הני נמי תחלת עשייתן לנזק וממונך ושמירתן עליך אלא "תולדה דבור כבור וכי קאמר רב פפא אתולדה דמבעה מאי ניהו אי לשמואל דאמר מבעה זו שן הא אוקימנא תולדה דשן כשן אי לרב דאמר מבעה זה אדם מאי אבות ומאי תולדות אית ביה וכי תימא אב ניעור תולדה ישן והתנן: יאדם מועד לעולם בין ער בין ישן אלא אכיחו וניעו היכי דמי אי בהדי ראולי קמוקי יכחו הוה אי בתר דנייח בין לרב בין לשמואל יהיינו בור אלא תולדה דמבעה כמבעה וכי קאמר רב פפא אתולדה דאש תולדה דאש מאי ניהו אילימא אבנו סכינו ומשאו שהניחן בראש גגו ונפלו ברוח מצויה והזיקו היכי דמי אי בהדי דאזלו קא מזקי היינו אש מ"ש אש דכח אחר מעורב יבהן וממונך ושמירתו עליך הני נמי כח אחר מעורב בהן וממונך ושמירתן . עליך אלא התולדה ראש כאש וכי קאמר רב פפא אתולדה דרגל רגל הא אוקימנא תולדה דרגל כרגל ייבחצי נזק צרורות דהלכתא גמירי לה ואמאי קרי לה תולדה דרגל ילשלם מן העלייה והא מבעיא בעי רבא ידבעי רבא חצי נזק צרורות מגופו משלם או מן העלייה משלם לרבא מבעיא ליה לרב פפא פשיטא ליה לרבא דמבעיא ליה אמאי קרי לה תולדה דרגל "לפוטרה ברה"ר: המבעה וההבער כו': מאי מבעה רב אמר מבעה זה אדם ושמואל אמר מבעה זה השן רב אמר מבעה זה אדם דכתיב יאמר שומר אתא בקר וגם לילה אם תבעיון בעיו ושמואל אמר מבעה זה השן דכתיב יאיך נחפשו עשו נבעו מצפוניו מאי משמע כדמתָרגם רב יוסף איכדין איתבליש עשו אתגלין מממרוהי ורב מאי מעמא לא אמר כשמואל אמר לך מי קתני נבעה ושמואל מ"ם לא אמר כרב אמר לך מי קתני בועה מכדי קראי לא כמר דייקי ולא כמר דייקי רב מ"ם לא אמר כשמואל תנא ישור וכל

כח:) כל תקלה בור הוא ואע"ג דלא הפקיר היינו בור: ולרב דאמר. כל תקלה שלא הפקירה משור למדנו מה שור שהוא ממונו ואם הזיק חייב אף כל ממונו אם הזיק חייב: היינו שור. ולאו מולדה דבור נינהו ובשור אמרן לעיל תולדה דשור כי שור. ואפי׳ לשמואל נמי דאמר

היו עומדים למק: וכי קאמר רב פפא. תולדה לאו כאב דידה אתולדה דמבעה: פלוגתה דשמוחל ורב במבעה לקמן בשמעתין: אדם ניעור היינו אב: אדם מועד. ער וישן בשילהי פ"ב: אלא. תולדה דאדם היינו כיחו וניעו. כיחו רוק הפה ניעו ליחת החוטם ש(רוק היולא מתוך גופיה אגב כח): אי בהדי דאולי מוקי. שנפל על השיראים וטנפוה או לתוך המשקין ונמאסו: כחו הוא. והיינו אדם גופו וחייב: אי בתר דניית. אחר נוח הרוק לארץ הזיקו שהוחלק אדם בהם: בין לרב בין

תקלה דאפקרה היא: ברוח מצויה.

דאי ברוח שאינה מלויה הוי אונס

ולא מחייב אבל ברוח מלויה הוי

תולדה דחש שהרי חש נמי הרוח

מוליכה: דכח אחר מעורב בה. והוה

ליה לאסוקי אדעתיה: בחלי נוק

לרורות. שהיתה מהלכת והתיזה

לרורות ברגליה ושיברו את הכלים

דקי"ל דהלכתא גמירי לה למשה

מסיני דממונא הוא ולא קנס ואע"ג

דפלגא נוק של נגיחה הוי קנס

כדאמרינן לקמן [טו.] האי פלגא נוקא

ממונא הוא והלכך לאו תולדה דקרן

הוא אלא דרגל דמכח רגל הוא

דאתו וכרגל לא הוי דרגל משלם

נזק שלם והיינו דרב פפא: ואמאי

קרי לה סולדה דרגל. הואיל ואינה

משלמת כמותה: לשלם מן העלייה.

שאם הזיקה יותר ממה שהיא שוה

משלם ההיוק מביתו כי רגל דכתיב

בה ברגלים מיטב שדהו וגו' ולא הויא

כי קרן דאין המזיק משלם אלא

מגופו כדכתיב (שמות כא) ומכרו את

השור החי וחלו את כספו ואם הזיק

יותר על כדי דמיו מפסיד הניזק:

ולרבא אמאי קרי לה סולדה דרגל

לפוטרו ברה"ר. כי רגל דרגל אינה

חייבת אח"כ נכנסת לרשות הניזק

והזיקה דכתיב בהיי ושילח את בעירה

וביער בשדה אחר והיינו ברשות הניוק: אמר שומר. אמר הקב"ה:

אסא בקר. גאולה ללדיקים: וגם

מולדה דבור נינהו מאי חזית לאוחומי

מילתא דרב פפא אתולדה דבור מאי

שנא בור דחייב שכן תחילת עשייתו

וכו׳: הני נמי תחלת עשייתן. תחילת

מה שנעשו בור דהיינו כשהונחו לשם

תום' ד"ה וממונך כו' רפשימא דאם הדליק. עי' לקמן כב ע"א תוס׳ ד"ה אשו משוח חחייי ד"ה כדמתרגם רב יוסף וכו'. ואין לך עת לעשות גדול מזה. עי׳ שנת דף קטו ע"א תד"ה לא נתנו ומהרש"א שם: לשמוחל היינו בור. דהא ודאי

מוסף רש"י

וניעו. שניסח מתוך הריאה ויולא דרך הגרון צרורות. בהמה שהיתה מהלכת והיו לרורות מנתזין מתחת רגליה ושיברה את הכלים, משלמת חלי נזק ואע"פ שאין זה שינוי, דהא אורמא בהכי והוא מולדה דרגל ולא מולדה דקרן תמה והו"ל לשלומי נזה שלם, הלכה למשה מסיני הוא לחצי נזק, וההוא חצי מק ממונא הוא, דהא לאו מולדה דקרן הוא (שבועות לג.). דהלכתא גמירי לה. מסיני, שהיא תולדה של רגל ופטורה ברה"ר כי קר הגל, ונזקי רגל לאו קנסא נינהו אלא ממונא, שהרי מועדת מתחילתה וגבי לרורות הוא דאקיל רחמנא

(כחורות מא:).

נילה. חשך לרשעים אם תשובו מידי בתשובה ותבקשו מחילה בעיו. אלמא באדם כחיב בעיו: איגליין. תרגומו של נבעו. אלמא נבעו לשון גילוי הלכך אמר מבעה זה השן דמבעה לשון מגולה הוא דהיינו שן שפעמים מגולה ופעמים מכוסה: **נבעה.** דמשמע הוא עלמו נבעה נגלה מבעה קחני שהוא מבעה דבר אחר: **בועה**. לשון בעיו: סנא שור לקרנו ומבעה לשינו. ולקמן [ה] פריך רגל מאי שייריה: לא ראי הקרן שאין הנאה כו'. בעל כרחיך הכי מפרש לא ראי הקרן שאין הנאה להזיקו כראי השן כו׳ כלומר דאי כתב רחמנא קרן דחייב לא אתיא שן מיניה דקרן אין הנאה להזיקו שן יש הנאה להזיקו:

מילי דשור ושמואל נמי הא תנא ליה

שור אמר רב יהודה תנא שור לקרנו

ומבעה לשינו והכי קאמר לא ראי הקרן שאין הנאה להזיקו כראי השן שיש הנאה להזיקה